

Biodiversitat de l'entorn de les vinyes i qualitats dels vins

Resum

Es considera interessant estudiar els components dels elements del paisatge al voltant de les vinyes, els seus components aromàtics i estudiar si es troben en els vins elaborats en aquest entorn.

La singularitat d'un vi està influïda per diversos factors, entre ells la varietat de raïm, el terreny, el microclima i l'entorn de la vinya. La varietat pot ser cultivada per altres productors però el conjunt: microclima, terreny i entorn formen unes condicions casi úniques per cada parcel·la.

La influència de l'entorn sobre les característiques del vi encara és poc coneguda. En molts vins es reconeix alguna nota que associem amb notes florals, de bosc o plantes aromàtiques però fins ara poques relacions s'han establert que relacionin les aromes de l'entorn amb les aromes del vi però com a mínim en dos casos s'ha pogut demostrar: el cas de vinyes prop dels eucaliptus que augmenta l'eucaliptol als vins i els fums d'incendis que poden augmentar el fenols com guaiacol i cresol en el raïm i el vi.

Objectius

Els objectius principals del projecte són:

- Identificar els principals elements del paisatge botànic a l'entorn de determinades vinyes i la seva relació amb les aromes del vi
- Obtenir perfils aromàtics de diverses plantes cultivades o espontànies que viuen prop de les vinyes.
- Identificar per anàlisi sensorial i instrumental aromes dels vins de les parcel·les estudiades.
- Millorar la concentració d'aromes amb tècniques d'elaboració i amb el foment de la plantació d'algunes espècies de plantes.

Descripció de les actuacions dutes a terme en el projecte

1. Identificar les espècies de plantes més abundants i més aromàtiques de l'entorn de les vinyes estudiades.
2. Estudiar les aromes típiques dels vins obtinguts de les vinyes estudiades.
3. Associar les possibles relacions entre aromes de l'entorn i aromes dels vins.
4. Fer proves de vinificació per afavorir les aromes més característiques.
5. Facilitar el coneixement de les plantes que envolten les vinyes i la identificació d'aromes en els vins per part d'elaboradors, restauradors i consumidors.

Resultats finals i recomanacions pràctiques

- Incorporar coneixement de les plantes aromàtiques espontànies i les aromes que tenen en elaboradors i consumidors.
- Aprofundiment de la singularització dels vins de cada celler mitjançant aquest coneixement.
- Incorporar un tret diferencial de sostenibilitat i autenticitat en els productes pel fet d'utilitzar plantes autòctones de la zona vitivinícola on es troba situada cada empresa i produïts de forma ecològica.

Conclusions

L'estudi de les plantes i cultius que envolten les vinyes estudiades ens ha permès mostrar la col·laboració entre paisatge i vi i posar en relleu aromes relacionades amb diverses plantes aromàtiques presents en diferents Denominacions d'Origen de Catalunya.

Alguns dels factors que s'han pogut avaluar són el cultius propers, entorn natural, elements del paisatge, estructures com marges, guarets, vores amb vegetació, cobertes vegetals, sistemes de cultiu, adobat i

influència d'elements veïns. També s'ha avaluat l'època de floració de diverses espècies característiques de cada zona estudiada.

Altres factors que hem valorat són els beneficis o serveis que moltes plantes aporten a l'ecosistema agràric com fixació de nitrogen per part de lleguminoses, espècies nutriques per papallones, conservació de pol·linitzadors i suport d'avifauna, entre altres.

S'han determinat 168 plantes presents a les vinyes estudiades o al seu voltant. S'ha trobat diferències entre les vinyes estudiades relacionades amb la vegetació pròpia de cada zona. Cada parcel·la té un entorn diferenciat i gairebé únic format per desenes de plantes que configuren el seu paisatge visual i aromàtic.

S'han analitzat amb tècniques de cromatografia de gasos 68 compostos aromàtics dels vins del 2020 i 2021 i han donat diferències en la proporció d'aquest components aromàtics.

Entre els compostos amb un valor d'activitat odorant més alts han estat el norisoprenoids: Ionona i damascenona que tenen aromes florals i de fruita com violeta, poma i pruna i es troba en plantes aromàtiques. El romaní, espècie que s'ha trobat a totes les vinyes estudiades però en diferent proporció conté terpens, que hem trobat als vins (2).

Els objectius principals del projecte s'han acomplert segons el programa previst:

- Identificar els principals elements del paisatge botànic a l'entorn de determinades vinyes i la seva relació amb les aromes del vi procedent d'aquelles parcel·les.
- Identificar per anàlisi sensorial i instrumental aromes dels vins de les parcel·les estudiades.
- S'han obtingut extractes de diverses plantes que viuen prop de les vinyes.
- Amb les tècniques d'elaboració experimentades, maceració en blancs i sense sulfits en negres, no s'ha obtingut una millora de les aromes estudiades del vi.
- La utilització dels extractes poden millorar el coneixement i la valoració de les plantes que envolten les vinyes.

Líder del Grup Operatiu

ENTITAT: VINYES DOMÈNECH

E-MAIL DE CONTACTE: jidomenech@vinyesdomenech.com

Coordinador del Grup Operatiu

ENTITAT: ASSOCIACIÓ AEI INNOVI

E-MAIL DE CONTACTE: mmonera@innovi.cat

Altres membres del Grup Operatiu (perceptors d'ajut)

ENTITAT: CAVAS CASTILLO DE PERELADA

E-MAIL DE CONTACTE: delfi.sanahuja@pereladachivite.com

ENTITAT: Huguet de Can Feixes

E-MAIL DE CONTACTE: canfeixes@canfeixes.com

ENTITAT: La Fou Celler SL

E-MAIL DE CONTACTE: ramon@lafou.net

ENTITAT: Celler Lagravera SLU

E-MAIL DE CONTACTE: sgarcia@lagravera.com

Àmbit/s temàtic/s d'aplicació

- Sistema de producció agrària
- Pràctica agrària
- Equipament i maquinària agrària
- Ramaderia i benestar animal
- Producció vegetal i horticultura
- Paisatge / Gestió del territori
- Control de plagues i malalties
- Fertilització i gestió dels nutrients
- Gestió del sòl
- Recursos genètics
- Silvicultura
- Gestió de l'aigua
- Clima i canvi climàtic
- Gestió energètica
- Gestió de residus i subproductes
- Gestió de la biodiversitat i del medi natural
- Qualitat alimentària / processament i nutrició
- Cadena de subministrament, màrqueting i consum
- Competitivitat i diversificació agrària i forestal
- General

Àmbit/s territorial/s d'aplicació

PROVINCIA/ES	COMARCA/QUES
Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona	Totes

Difusió del projecte (publicacions, jornades, multimèdia...)

S'han generat notícies a la pàgina web d'INNOVI.cat en relació als avenços de el projecte i s'han difós a les xarxes socials de INNOVI i dels socis del Clúster.

Jornada de presentació del projecte al Palau Robert 2022.

[Programa de ràdio Vilafranca Penedès en Xarxa, va entrevistar, en relació al projecte, a Eloi Montcada, d'INNOVI, Joan Ignasi Domènech, de Vinyes Domènech, i Enric Bartra i Gemma Urgell, d'INCAVI.](#)

[Programa El Primer Sector, de Catalunya ràdio, va entrevistar un expert de l'INCAVI per a parlar del projecte.](#)

Pàgina web del projecte

www.innovi.cat/biodiversitat/

Altra informació del projecte

DATES DEL PROJECTE	PRESSUPOST APROVAT
Data d'inici (mes-any): juliol 2020	Pressupost total: 148.506,00 €
Data final (mes-any): Agost 2022	Finançament DARP: 59.253,89 €
Estat actual: Finalizado	Finançament UE: 44.700,31 €
	Finançament propi: 44.551,80 €

Amb el finançament de:

Projecte finançat a través de l'Operació 16.01.01 (Cooperació per a la innovació) a través del Programa de desenvolupament rural de Catalunya 2014-2020.

Ordre ARP/133/2017, de 21 de juny, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts a la cooperació per a la innovació a través del foment de la creació de grups operatius de l'Associació Europea per a la Innovació en matèria de productivitat i sostenibilitat agrícoles i la realització de projectes pilot innovadors per part d'aquests grups, i Resolució ARP/1531/2019, de 28 de maig, per la qual es convoca l'esmentat ajut.

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació**

**Fons Europeu Agrícola
de Desenvolupament Rural:**
Europa inverteix en les zones rurals